

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové a soudců Zdeňka Kühna a Petra Mikeše v právní věci žalobce: **O. M. A.,** zast. Mgr. Milošem Sochorem, advokátem se sídlem náměstí Svobody 91/20, Brno, proti žalovanému: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje**, odbor cizinecké policie, se sídlem Kounicova 24, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 1. 2017, čj. KRPB-11527-16/ČJ-2017-060022-50A, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 2. 2017, čj. 34 A 3/2017-23,

takto:

I. Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 2. 2017, čj. 34 A 3/2017-23, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Miloši Sochorovi, advokátu, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši **6800 Kč**, která bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

[1] Blanketní žalobou podanou ke Krajskému soudu v Brně napadl žalobce rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 1. 2017, na základě kterého byl žalobce podle § 129 odst. 1 a 3 zákona č. 326/1999 Sb. zajištěn za účelem jeho předání do státu vázaného přímo použitelným předpisem Evropské unie.

[2] Pro účely doplnění žaloby požádal žalobce o ustanovení zástupce z řad advokátů, a to konkrétně Mgr. Ing. Jakuba Backa.

[3] Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie, krajskému soudu přípisem ze dne 7. 2. 2016 sdělila, že cizincům zajištěným v zařízeních pro pomoc uprchlíkům je poskytována pravidelná bezplatná právní pomoc Organizací pro pomoc uprchlíkům (dále též „OPU"), a to v rámci projektu Národního programu Azylového, migračního a integračního fondu, na který byly vyčleněny příslušné dotace.

[4] Na základě uvedené informace požádal krajský soud OPU o sdělení, zda je schopna a ochotna žalobci poskytnout právní zastoupení na základě plné moci dle § 35 odst. 5 s. ř. s., a zda žalobce v Zařízení pro zajištění cizinců Vyšní Lhoty projevil zájem její bezplatné právní pomoci využít.

[5] Organizace pro pomoc uprchlíkům krajskému soudu dne 27. 2. 2017 sdělila, že je schopna a ochotna žalobci bezplatnou právní pomoc na základě plné moci poskytnout; žalobce jí zatím plnou moc neudělil. V případě, že by to učinil, přislíbila ji soudu s ohledem na svůj harmonogram návštěv Zařízení pro zajištění cizinců Vyšní Lhoty doručit nejpozději do 3. 3. 2017.

[6] Krajský soud usnesením ze dne 28. 2. 2017 návrh žalobce na ustanovení zástupce zamítl. Konstatoval, že účastníku lze ustanovit zástupce za současného splnění tří podmínek, kterými je jednak splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, dále podání návrhu na ustanovení a v neposlední řadě je-li to třeba k ochraně jeho zájmů. V návaznosti na poslední uvedenou podmínku krajský soud uzavřel, že žalobce může ochrany svých zájmů a zajištění právní pomoci (zejména doplnění žaloby) dosáhnout využitím bezplatné právní pomoci poskytované v zařízeních pro zajištění cizinců Organizací pro pomoc uprchlíků, a to udělením plné moci právě této organizaci, která za tímto účelem zařízení navštěvuje a činí tak v rámci projektu, jehož cílem je poskytování právní pomoci cizincům zajištěným v zařízeních pro zajištění cizinců. Z uvedených důvodů proto krajský soud návrhu žalobce na ustanovení zástupce z řad advokátů nevyhověl.

[7] Soudní spis dále obsahuje úřední záznam, ze kterého vyplývá, že pracovnice OPU dne 1. 3. 2017 telefonicky soudu sdělila, že žalobce OPU plnou moc neudělil. Následuje písemné sdělení OPU ze dne 3. 3. 2017, ve kterém je uvedená informace doplněna tím, že podle sdělení žalobce již udělil plnou moc jinému právníkovi, který do zařízení pro zajištění cizinců dojíždí z advokátní kanceláře.

II. Kasační stížnost

[8] Žalobce (dále jen „stěžovatel") podal proti usnesení krajského soudu kasační stížnost.

pokračování

[9] Předně poukázal na nutnost zajistit cizincům umístněným v zařízeních pro zajištění cizinců účinný přístup k právní pomoci, a to jak v řízení před správními orgány, tak v řízení soudním. Zdůraznil, že pokud si stěžovatel z určitých důvodů OPU jako smluvního zástupce nezvolil, nemůže mu to být krajským soudem při rozhodování o jeho žádosti o ustanovení zástupce kladeno k tíži. Upozornil v této souvislosti i na rozdíly při poskytování právní pomoci mezi advokáty a neziskovými organizacemi, spočívající zejména v povinnostech plynoucích advokátům z příslušných advokátních předpisů.

[10] Splnění podmínek pro ustanovení zástupce je dle stěžovatele třeba zkoumat individuálně. Paušální odůvodnění krajského soudu, které je postaveno na možnosti stěžovatele využít právní pomoci jiné osoby, proto nelze akceptovat. V situaci, kdy stěžovatel žádal o ustanovení konkrétního advokáta, musí být postup soudu náležitě podložen a odůvodněn.

[11] Rozhodující pro ustanovení zástupce nemůže být ani skutečnost, že byly pro OPU na poskytování právní pomoci vyčleněny finanční prostředky. Ačkoli může být ekonomické hledisko nákladů do určité míry legitimní, nemůže být určujícím a jediným důvodem pro zamítnutí návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce.

[12] Usnesení krajského soudu považuje stěžovatel rovněž za nepřezkoumatelné, neboť z něj není patrné, zda stěžovatel splnil podmínky pro ustanovení zástupce, ale krajský soud mu jej neustanovil, protože právní pomoci může dosáhnout prostřednictvím zastoupení OPU. Krajský soud ovšem nevysvětlil, proč nepřistoupil přímo k ustanovení OPU a de facto stěžovateli stanovil povinnosti k zajištění účinné právní pomoci. Anebo naopak krajský soud podmínky pro ustanovení zástupce neshledal a nad rámec uvedl, že stěžovatel může využít i pomoci OPU.

[13] Na základě shora uvedeného stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[14] Žalovaný byl o podání kasační stížnosti informován a nijak se k ní nevyjádřil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[15] Kasační stížnost je podle ustanovení § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní namítány důvody dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnost rozhodnutí soudu spočívající v nesprávném posouzení právní otázky. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán.

[16] Předmětem sporu je v projednávané věci závěr krajského soudu ohledně splnění podmínek pro ustanovení zástupce stěžovateli pro soudní řízení.

[17] Institut ustanovení zástupce pro soudní řízení správní je obsažen v § 35 odst. 8 s. ř. s., dle kterého „[n]*avrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát (...)*“.

[18] Rozhodování o ustanovení zástupce má dle citovaného ustanovení dvě fáze. Nejprve soud posuzuje, zda jsou splněny všechny tři podmínky pro ustanovení zástupce (tj. podání návrhu, předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a potřeba k ochraně práv navrhovatele). V případě kladného závěru následně soud zvažuje, kdo bude pro stěžovatele vhodným zástupcem, tak aby mu byla poskytnuta náležitá právní pomoc. Ustanoveným zástupcem přitom může být nejen advokát, ale i další osoby uvedené v § 35 odstavcích 2, 4 a 5 s. ř. s., a to v závislosti na typu soudního řízení (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 1. 2014, čj. 9 As 136/2013-28).

[19] S ohledem na předmět řízení (zajištění cizince) připadá v projednávané věci v úvahu vedle zastoupení stěžovatele advokátem (odst. 2) rovněž jeho zastoupení *„právnickou osobou, vzniklou na základě zvláštního zákona, k jejímž činnostem, uvedeným ve stanovách, patří poskytování právní pomoci uprchlíkům nebo cizincům“* (odst. 5).

[20] Krajský soud dospěl k závěru, že stěžovateli neustanoví zástupce z řad advokátů, neboť u něj není splněna podmínka, že ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně jeho práv. Uvedl, že patřičné právní pomoci může dosáhnout i zplnomocněním Organizace pro pomoc uprchlíkům. Tento závěr je v rozporu s výše uvedeným ustanovením § 35 s. ř. s., které nepreferuje pro daný typ řízení zástupce dle odstavce 5 před advokátem, jejich postavení je z hlediska zjišťování podmínek pro ustanovení zástupce rovnocenné.

[21] Stěžovatel v žalobě výslovně požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů s tím, že jmenoval i konkrétného advokáta. Takto formulovaný návrh ovšem nelze vnímat tak, že by jím byl soud co do jeho rozsahu vázán a nemohl zvažovat jinou možnost zastoupení či volbu jiného advokáta (k tomu srov. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2009, čj. 7 Azs 24/2008-141). Označení jedné varianty zastoupení či přímo konkrétního zástupce je třeba vnímat pouze jako preferenci navrhovatele, kterou svým požadavkem takto vyjadřuje. To ostatně v daném případě odpovídá i formulaci výroku krajského soudu, který obecně zamítl návrh ustanovení zástupce, aniž tento návrh či požadavky stěžovatele blíže vymezoval či upřesňoval.

[22] Krajský soud byl při rozhodování o návrhu stěžovatele povinen nejdříve posoudit obecně podmínky pro ustanovení zástupce uvedené v § 35 odst. 8 s. ř. s. V případě kladného závěru měl dále vyhodnotit, jaké osoby zákon pro projednávanou věc připouští ustanovit jako zástupce, a mezi nimi následně zvolit. Jeho závěr, že nejsou splněny podmínky pro ustanovení zástupce - advokáta, neboť přichází v úvahu zastoupení osobou dle § 35 odst. 5 s. ř. s., nemá zákonnou oporu.

[23] Z napadeného rozhodnutí krajského soudu není zřejmé, zda stěžovatel v obecné rovině splňuje podmínky pro ustanovení zástupce, a pokud ano, tak jakým způsobem krajský soud vyhodnotil další variantu zastoupení, která pro daný typ řízení připadá

v úvahu. Pokud by soud dospěl k závěru, že stěžovateli má být ustanoven jako zástupce subjekt dle § 35 odst. 5 s. ř. s., musí ho výrokem rozhodnutí ustanovit, nikoliv pouze odkázat na možnost udělení plné moci.

[24] V projednávané věci krajský soud stěžovatele současně vyzval, aby ve lhůtě 10 dnů doplnil blanketní žalobu. S ohledem na stanovenou lhůtu a případnou jazykovou bariéru mohl zvolený postup soudu realizaci práva stěžovatele na efektivní právní pomoc fakticky znemožnit.

IV. Závěr a náklady řízení

[25] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.) je krajský soud vázán.

[26] Nejvyšší správní soud ustanovil stěžovateli pro řízení o kasační stížnosti advokáta. Dle § 35 odst. 8 s. ř. s. s přihlédnutím k § 7 bodu 5., § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. d) a f) ve spojení s odst. 3 a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), se ustanovenému advokátovi přiznává odměna za zastupování ve výši 6 200 Kč za dva úkony právní služby (sepsání kasační stížnosti, prostudování spisu) a paušální náhrada hotových výdajů 600 Kč, celkem částka 6 800 Kč. Tato částka bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. června 2017

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu